

Les Balears es mantenen a l'avantsala de la recuperació i confirmen les dificultats per traduir els senyals d'acceleració en creixement.

Els índexs de difusió de l'economia balear palesen que el nombre d'indicadors que s'ha accelerat durant el primer trimestre continua en ascens (64,3% vs 50%, 4t trim.). No obstant això, el percentatge dels que han crescut no ha variat (14,3%). Amb tot, es pot afirmar que l'economia es troba pràcticament estancada enmig d'aquesta segona fase del cicle recessiu. (vegeu *Conjuntura 28*, p. 25)

Malgrat que les Balears han tornat a suavitzar durant el primer trimestre la senda recessiva, ho han fet en menor mesura que altres economies, com Espanya o Europa.

Segons les estimacions del CRE (UIB · Sa Nostra) referides al primer quart de l'any, el VAB no agrari de les Balears ha retrocedit un 1,9%. Aquesta taxa, si bé escurça en quatre dècimes la caiguda del trimestre anterior (-2,3%), evidencia la menor empenta de l'economia balear en comparació amb Espanya (-1,3%) o la UME (0,6%). I és que aquestes economies han escapat 1,8 i 2,7 punts percentuals, respectivament, a l'estimació del darrer trimestre de l'any anterior. Tot plegat assenyala el manteniment d'aquesta tendència, a les Balears, durant la primavera, de manera que l'estimació del segon trimestre avança un retrocés de l'1,5%. (p. 25 i 26)

El perquè d'aquest comportament s'entén molt bé pel costat de la demanda, atès el pols feble del consum privat i l'estancament de la inversió, tant de caire residencial com productiu.

L'anàlisi per components de la demanda destaca la feble evolució del consum privat en el primer trimestre (-2,1%) que just ha aconseguit escapar tres dècimes al darrer trimestre de l'any passat (-2,4%). S'espera que la càrrega negativa perdi dues dècimes durant el segon trimestre (-1,9%). (p. 26 i 27)

Mentrestant, la inversió s'ha mantingut durant el primer trimestre pràcticament estancada, atès que ha sumat un nou retrocés (-3,9%) que esmorteix lleugerament la caiguda del trimestre anterior (-4,2%, 4t trim. 2009). Es confirmen, així, les dificultats de l'empresariat per encetar nous projectes de caire productiu i, especialment, residencial. Amb tot, les estimacions del segon trimestre avancen una nova retallada del ritme de descens (-3,5%). (p. 28)

La debilitat de la demanda ha situat la inflació subjacent, per primera vegada en valors negatius, arran de l'ajust experimentat pels preus dels serveis.

La secció més estable de la inflació balear ha tomat el mes de maig al terreny positiu amb un fímid creixement del 0,3%, després de presentar l'abril el primer descens de la sèrie històrica (-0,1%). Aquest resultat respon a l'important ajust protagonitzat pels preus dels serveis durant l'abril, que s'han situat per sota de l'1%. Conseqüentment, el diferencial negatiu que el nivell subjacent manté amb la inflació general des del passat novembre s'ha ampliat fins assolir el maig 1,4 punts percentuals. Aquest fet segueix reflectint l'ajust dels preus en un escenari econòmic en què la demanda interna, i especialment el consum privat, no mostra senyals efectius de recuperació. (p. 54)

La feblesa econòmica ha deixat la seva empremta en tots els sectors productius, especialment en el sector serveis, que s'ha vist malmès pel retrocés de les arribades de turistes.

La construcció, amb un retrocés de l'activitat del 2,6% el primer trimestre, ha escapçat una dècima a la caiguda del trimestre anterior, gràcies als efectes beneficiosos que encara es deriven de l'execució de l'obra civil i de les edificacions licitades pel sector públic durant l'any anterior. En un context en què l'activitat residencial continua reculant i la licitació oficial perd empena, l'estimació avanç del segon trimestre torna a acollir un descens del 2,6%. (p. 31)

La indústria, per la seva banda, ha calcat durant el primer trimestre el retrocés de l'1,5% del darrer trimestre de l'any anterior, d'acord amb les dificultats que arrossega per estimular l'activitat i els efectes a la baixa que deriven de la paralització de la construcció. Així les coses, l'estimació avanç del segon trimestre situa la desacceleració del sector industrial a l'1,2%. (p. 31 i 32)

En aquest marc, els serveis han seguit mostrant per terme general un to recessiu que ha situat el retrocés de l'activitat del primer trimestre en l'1,9%, quatre dècimes inferior a la del darrer trimestre de l'any passat. Aquest comportament, segons l'avanç de les estimacions, ha tengut continuïtat durant el segon trimestre (-1,5%), per bé que no ha guanyat embranzida. (p. 29)

La menor aflluència turística s'ha reflectit en els indicadors d'ocupació hotelera i d'ingressos per habitació, com també en els comptadors agregats de la despesa turística.

Les arribades de turistes procedents dels principals emissors, encara que han suavitzat el ritme de desacceleració, no han aconseguit efectuar una aportació positiva. I és que l'aflluència per via aèria ha descendit durant el primer trimestre entre espanyols (-18,5%), britànics (-16,6%), francesos (-16,4%), alemanys (-12,8%) i italians (-11,7%). (p. 38)

Tot plegat ha situat la taxa d'ocupació hotelera del primer trimestre en el 43,4%, 2,8 punts percentuals manco que el trimestre anterior, i ha repercutit negativament en els preus hotelers (-3,5%). Aquesta circumstància explica la disminució dels ingressos diaris per habitació disponible (-4,7%) i de la despesa turística total (-12,7%). Aquesta darrera magnitud ha assolit, amb 520 milions d'euros, el nivell més baix des de 2004. (p. 41 i 42)

Mentrestant, a mesura que avança el calendari, l'atur s'allunya del màxim històric i l'afiliació frena la caiguda. La moderació del ritme d'ascens de la participació laboral, d'acord amb la sortida de treballadors extracomunitaris, i la preparació de la temporada turística, han donat un respir a la contractació laboral.

El mes de maig s'han registrat un total de 77.795 persones en situació d'atur, xifra que retalla en un 14,6% el rècord històric registrat el passat desembre (91.098 persones). Alhora, els treballadors afiliats en alta han minorat progressivament la intensitat de la caiguda durant els primers cinc mesos de l'any (-2,8%, maig vs -5,1%, gener), tendència que s'ha reproduït en termes de la contractació laboral (-0,1%, maig vs -10%, gener). (p.46-48)

Tot plegat no ha impedit que la població activa, tot i desaccelerar-se, hagi continuat incrementant durant el primer trimestre (1,4% vs 2%, 4t trim.). No obstant això, destaca per segona vegada consecutiva la reducció de la participació laboral dels treballadors estrangers extracomunitaris (-0,6% vs -5,5%, 4t trim.). (p.46 i 52)

L'elevat nivell d'atur llastre el camí cap a la recuperació, juntament amb altres factors endògens, com la pèrdua de teixit productiu i el deute acumulat per l'Administració pública i pel sector privat.

D'acord amb l'esdevenir de les principals constants laborals, la taxa d'atur registrat a les illes ha disminuït progressivament i s'ha situat el mes de maig en el 14,9%. Aquesta taxa, si bé és inferior en cinc punts a la del mes de gener, continua sent la més elevada de la sèrie històrica en aquest període de l'any. (p. 48)

Més enllà de l'esfera laboral, altres elements comprometen la recuperació de l'economia. En aquest sentit destaca el fet que, durant el primer trimestre, el nombre d'empreses inscrites a la Seguretat Social ha continuat descendint (-3,6% vs -4,9%, 4t trim.). Alhora, des de la vessant pública, l'Administració autonòmica ha acumulat el segon percentatge de deute més elevat de l'Estat (13,5%), només precedit per la Comunitat Valenciana (15,1%) i a força distància de la mitjana nacional (9%). (p. 26 i 28).

El camí cap a la recuperació topa també amb importants condicionants exògens, com són la marcada volatilitat dels mercats financers, l'augment de la prima de risc sobirà i l'afebliment de l'euro.

Cap dels principals mercats de renda variable d'arreu del món ha pogut fer front a la difícil conjuntura. D'una banda, la incertesa generada al voltant de la delicada situació dels comptes públics d'alguns països s'ha traduït en una escalada del risc sobirà de Grècia, Portugal, Irlanda, Itàlia i Espanya. D'altra banda, la manca de vigor del procés de reactivació econòmica europea s'ha manifestat en una pèrdua de terreny de l'euro enfront del dòlar i altres divises. (p. 18, 19 i 22)

Amb aquest teló de fons, la teoria del *decoupling* torna a prendre cos i situa la previsió anual de creixement en negatiu, a unes economies, i en positiu, a d'altres.

Fonamentades en una recuperació més que sobtada de la confiança d'empresaris i consumidors a nivell global, les previsions del Fons Monetari Internacional (FMI) han estat el mes d'abril revisades novament a l'alça. No obstant això, la recuperació de l'economia mundial (4,2%) s'espera que sigui molt més intensa a les economies emergents (6,3%) que a les avançades (2,3%). Així mateix entre aquestes darreres, es reconeix el lideratge dels Estats Units (3,1%), que ampliarà les diferències amb el Japó (1,9%) i, sobretot, amb la Unió Europea (1%).

Al vell continent, emperò, cap dels lligams no evitarà les diferències entre els estats membres. Així, mentre que França (1,5%), Regne Unit (1,3%) i Alemanya (1,2%) se situaran part damunt de la mitjana, Grècia (-2%), Irlanda (-1,5%), Xipre (-0,7%) i Espanya (-0,4%) continuaran evolucionant en terreny negatiu. (p. 5 i 6)

L'Apunt

«La recuperació i els desequilibris del teixit productiu» analitza l'impacte que ha tengut la recessió sobre el teixit empresarial, atesa l'empremta que aquesta qüestió imprimeix sobre la capacitat productiva i, per extensió, sobre el nivell de creixement potencial de l'economia balear. (p. 34-36)